

LIETUVOS RESPUBLIKOS
CIVILINIO KODEKSO 3.142, 3.143 IR 4.197 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS AVIACIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-2066 24 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĖS BŪKLĖS AKTŲ
REGISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. XII-2111 4 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO BEI 16 IR
17 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 482 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 26
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR
SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO
VIII-729 10 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.142, 3.143 ir 4.197 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – CK projektas), Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo Nr. VIII-2066 24 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Aviacijos įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo Nr. XII-2111 4 ir 13 straipsnių pakeitimo bei 16 ir 17 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto (toliau – CBARĮ projektas), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 482 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – CPK projektas), Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 26 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Notariato įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo VIII-729 10 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Turto valdymo įstatymo projektas) (toliau visi kartu – Įstatymų projektai) parengimą paskatino Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2020 m. gruodžio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-14 „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“ (toliau – Valstybės kontrolės ataskaita) pateiktos rekomendacijos sistemiškai įvertinti, ar visi teisės aktuose nustatyti atvejai, kuriais reikalaujama sandorius ir dokumentus tvirtinti notariškai, yra reikalingi, įgyvendinimas.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, atlikusi sisteminį teisės aktų vertinimą, parengė Įstatymų projektus, kurių tikslas – atsisakyti privalomos notarinės formos, privalomo notarinio patvirtinimo ar liudijimo, taip pat sudaryti prielaidas sumažinti privalomų notarinių veiksmų imtį, nustatant alternatyvias galimybes dėl paslaugų gavimo kreipti ne tik į notarą, bet ir į kitus subjektus tais atvejais, kai iš esmės sudaromas sandoris ar tvirtinamas dokumentas nereikalauja sudėtingo teisinio įvertinimo ir todėl nėra būtina notarinė priežiūra ir (ar) nešališka notaro konsultacija arba notarinis patvirtinimas sukelia neproporcingas laiko sąnaudas ar finansinę naštą, o civilinių teisinių santykių teisėtumo užtikrinimas bei asmenų ir valstybės teisėtų interesų apsauga gali būti pasiekiami mažiau ribojančiomis priemonėmis. Tuo pačiu, CBARĮ projekte atliekami ir kitų šio įstatymo nuostatų pakeitimai, nesusiję su aukščiau minėtu tikslu, bet kuriais atsisakoma perteklinių reikalavimų, teikiant civilinės metrikacijos įstaigų paslaugas, ir sudaromos prielaidos pagerinti šių paslaugų prieinamumą.

Įstatymų projektais siūloma:

1. Atsisakyti privalomos notarinės formos, notarinio patvirtinimo ar liudijimo reikalavimų:
 - 1.1. Orlaivių, kurie pakeitus teisinį reguliavimą būtų prilyginami kilnojamiesiems daiktams, perleidimo ir suvaržymo sandoriams;
 - 1.2. Rašytiniam kito sutuoktinio sutikimui įvaikinti;
 - 1.3. Dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumui;
 - 1.4. Valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutartims.
2. Sudaryti alternatyvią galimybę pareikšti apie tėvystės pripažinimą ir paduoti prašymą dėl tėvystės pripažinimo registravimo į civilinės metrikacijos įstaigą;

3. Atsisakyti perteklinių ir neaktualių nuostatų, susijusių su prašymo įregistruoti santuoką viešu skelbimu ir pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką pateikimu, bei, siekiant pagerinti paslaugų prieinamumą civilinės būklės aktų registravimo srityje – praplėsti asmenų, galinčių atsiimti civilinės būklės aktų įrašus liudijančius išrašus, sąrašą;

4. Praplėsti atvejus, kada hipoteka gali būti alternatyviai išregistruojama be notaro, pateikiant prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką tiesiogiai registro tvarkytojui.

Aviacijos įstatymo projektu siūloma tikslinti civilinių orlaivių prilyginimo nekilnojamesiems daiktams nuostatas ir civilinius orlaivius, kurių maksimali kilimo masė mažesnė nei didžiausio Lietuvoje eksploatuojamo vienmotorio orlaivio An-2 (5670 kg), laikyti kilnojamaisiais daiktais. Toks teisinis reguliavimas būtų analogiškas šiuo metu laivams nustatytam teisiniam reguliavimui, kas atitiktų teisinės sistemos sistemiškumą. Taip pat būtų sudarytos sąlygos taikyti paprastesnį, kilnojamiesiems daiktams nustatytą teisinį reguliavimą tiems objektams, kurie pagal savo pobūdį ar vertę turėtų būti prilyginami kilnojamųjų daiktų kategorijai.

CK ir CBARĮ projektu, kuriais keičiamos nuostatos, susijusios su tėvystės pripažinimu, tikslas – sudaryti galimybę asmenims patiems pasirinkti: prašymą įregistruoti tėvystės pripažinimą paduoti civilinės metrikacijos įstaigai, ar, kaip ir iki šiol, tvirtinti pareiškimą dėl tėvystės pripažinimo pas notarą. Toks alternatyvių tėvystės pripažinimo procedūrų įtvirtinimas supaprastins tėvystės pripažinimo procedūrą, padarys ją prieinamesne ir patogesne, taip pat sumažins gyventojams jų patiriamas laiko ir finansines sąnaudas, be kita ko, sudarys prielaidas iš dalies suvienodinti santuokoje gimusių ir ne santuokoje gimusių vaikų kilmės iš tėvo nustatymo procedūras. Taip pat nebus panaikinta galimybė kreiptis dėl tėvystės pripažinimo į notarą tais atvejais, kai asmuo norės išsamesnės teisinės konsultacijos, prasmės ir pasekmių išaiškinimo arba tais atvejais, kai pareiškimai dėl tėvystės pripažinimo yra teikiami užsienio valstybėms tėvystei registruoti (jeigu tokie pareiškimai būtini pateikti pagal užsienio valstybės teisę).

Kartu *CBARĮ projektu*, siekiant apsaugoti asmenų, ketinančių susituokti, privačius duomenis, siūloma atsisakyti praktikoje neaktualaus ir perteklinio reikalavimo viešai skelbti apie prašymą sudaryti santuoką, atitinkamai atsisakoma nuostatų, susijusių su pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką pateikimu, taip pat, sprendžiant praktikoje kylančias problemas dėl dokumentų atsiėmimo, siūloma praplėsti civilinės būklės aktų įrašus liudijančius išrašus atsiimančiųjų asmenų sąrašą.

CK projekto, kuriuo keičiamos nuostatos, nustatančios privalomą notarinį patvirtinimą išregistruojant hipoteką iš viešo registro, tikslas – praplėsti hipotekos išregistravimo atvejus, kai hipoteka gali būti išregistruojama be notaro, sudarant galimybę kreditoriui arba gavus jo patvirtinimą, kai nėra ginčo tarp sandorio šalių, skolininkui ar įkaito davėjui, spęsti dėl hipotekos išregistravimo būdo: patiems informacinių technologijų priemonėmis teikti prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką tiesiogiai registro tvarkytojui ar, kaip ir iki šiol, dėl hipotekos išregistravimo kreiptis į notarą. Tokiu būdu, viena vertus, būtų sudarytos sąlygos supaprastinti procedūras ir sutaupyti sandorio šalių lėšas bei laiką tais atvejais, kai šalys pasirinks pačios hipoteką išregistruoti informacinių technologijų priemonėmis. Kita vertus, nebus asmenims panaikinta galimybė kreiptis į notarą tais atvejais, kai sandorio šalys pageidaus išsamesnės notaro teisinės konsultacijos, ar neturės techninių galimybių išregistruoti hipoteką informacinių priemonių pagalba.

CPK projekto tikslas – panaikinti perteklinį reikalavimą rašytinį kito sutuoktinio sutikimą įvaikinti, jeigu įvaikinti prašo vienas iš sutuoktinių, tvirtinti notariškai.

Notariato įstatymo projekto tikslas – atsisakyti praktikoje neatliekamo notarinio veiksmo – dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo liudijimo. Dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą teisingumą patvirtina vertėjas parašu, kuris ir prisiimtą atsakomybę už vertimo teisingumą, o notaras patvirtina vertimą atlikusio vertėjo parašo tikrumą.

Turto valdymo įstatymo projektu, siekiant teisinio aiškumo ir atsižvelgiant į praktikoje kylantį skirtingą aiškinimą dėl patikėjimo sutarčių formos, siūloma tikslinti galiojantį teisinį reguliavimą dėl valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutarčių formai taikomų reikalavimų, įtvirtinant, kad tokioms sutartims taikoma paprasta rašytinė forma.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymų projektus, išskyrus Aviacijos įstatymo projektą, inicijavo ir parengė Teisingumo ministerija. Aviacijos įstatymo projektą inicijavo ir parengė Teisingumo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptariamai teisiniai santykiai.

Dėl orlaivių prilyginimo kilnojamiesiems daiktams

Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.74 straipsnio 1 dalies 1 punktą notarine forma turi būti sudaromi daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą perleidimo ir daiktinių teisių bei nekilnojamojo daikto suvaržymo sandoriai, išskyrus bankroto proceso metu sudaromus nekilnojamojo daikto perleidimo sandorius, jeigu šiame kodekse nenustatyta kitaip.

CK 6.393 straipsnio 1 dalis nustato, kad nekilnojamojo daikto pirkimo-pardavimo sutartis turi būti notarinės formos, išskyrus bankroto proceso metu sudaromas nekilnojamojo daikto pirkimo-pardavimo sutartis.

Pagal CK 1.98 straipsnio 3 dalį nekilnojamiesiems daiktams prilyginami įstatymuose numatyti laivai ir orlaiviai, kuriems nustatyta privaloma teisinė registracija.

Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad kariniai valstybės orlaiviai registruojami Lietuvos Respublikos karinių orlaivių registre, o šio įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje ir 24 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog nekariniai valstybės orlaiviai ir civiliniai orlaiviai – Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registre. Tačiau Aviacijos įstatymas nereglementuoja orlaivių priskyrimo kilnojamiesiems arba nekilnojamiesiems daiktams.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), aiškindamas CK 1.98 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą nuostatą, yra išaiškinęs, kad sistemiškai bei lingvistiškai analizuojant CK 1.98 straipsnio 3 dalyje nustatytą normą konstatuotina, jog šioje normoje įtvirtintos dvi esminės sąlygos, kurioms esant laivas ar orlaivis prilyginamas nekilnojamajam daiktui, o būtent: 1) tokia galimybė turi būti numatyta konkrečiame įstatyme ir 2) laivui ar orlaiviui turi būti nustatyta privaloma teisinė registracija (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. vasario 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-301-525/2018).

Praktikoje visi orlaiviai, kuriems teisės aktai nustato privalomą registraciją, taip pat mažieji orlaiviai (motorizuotos skraidyklės, sklandytuvai, ultra lengvieji lėktuvai, akrobatiniai lėktuvai – galintys vežti 1-2, retais atvejais – daugiau keleivių), kurie pagal savo pobūdį yra mokymo priemonės arba sporto inventorių, yra prilyginami nekilnojamiesiems daiktams, nors toks šiuo metu teisės aktų taikymas neatitinka LVAT nuosekliai plėtojamo CK 1.98 straipsnio 3 dalies išaiškinimo. Tokių orlaivių prilyginimas nekilnojamiesiems daiktams sąlygoja notarinės formos taikymą perleidimo ir suvaržymo sandoriams tais atvejais, kai perleidžiami ar įkeičiami orlaiviai, kurie pagal savo pobūdį turėtų būti prilyginami kilnojamiesiems daiktams.

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal šiuo metu galiojantį reguliavimą, perleidžiant ar įkeičiant laivus, notarinės sandorio formos reikalavimas yra taikomas tik jūrų laivų atvejais, tuo tarpu visų kitų laivų, kurie neprilyginami jūrų laivų kategorijai, taip pat karo, Lietuvos Respublikos pakrančių apsaugos, sportinių ir nekomercinės paskirties pramoginių laivų apyvarta vyksta be notarinės priežiūros.

Dėl tėvystės pripažinimo

CK 3.140 straipsnyje, reguliuojančiame vaiko kilmės iš tėvo nustatymą, įtvirtinta motinos sutuoktinio tėvystės prezumpcija. Šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad jei vaiką pagimdė motina, kuri nėra susituokusi, ir jei po ankstesnės santuokos pabaigos praėjo daugiau kaip trys šimtai dienų, vaiko tėvu gimimo akto įrašė gali būti įrašytas vyras, CK trečios knygos nustatyta tvarka tėvystės pripažinimo pareiškimu pripažinęs tėvystę, arba teismo sprendimu nustačius jo tėvystę.

CK 3.141 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jei vaiko gimimo įrašė nėra duomenų apie tėvą, tėvystė gali būti pripažįstama pagal asmens, laikančio save vaiko tėvu, pareiškimą. Pagal šio straipsnio 2 dalį, jei vaiką pagimdė motina, kuri yra susituokusi, arba kai vaikas gimė nepraėjus trims šimtams

dienų po santuokos pasibaigimo, tėvystė gali būti pripažinta pareiškimu, jei yra nuginčyta vaiko motinos esančio ar buvusio sutuoktinio tėvystė.

Pagal CK 3.142 straipsnio 1 dalį, vyras, laikantis save tėvu, turi teisę kartu su vaiko motina kreiptis į notarą, kad būtų patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo. Pagal CK 3.143 straipsnio 1 dalį, jei yra aplinkybių, dėl kurių vaikui gimus nebus galima kreiptis į notarą dėl tėvystės pripažinimo, vyras, laikantis save pradėto, bet dar negimusio vaiko tėvu, kartu su būsima vaiko motina gali kreiptis į notarą, kad būtų patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo vaiko motinos nėštumo laikotarpiu.

CK 3.142 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad, jei vaikui yra suėję dešimt metų, pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo gali būti patvirtintas tik tuo atveju, kai yra vaiko rašytinis sutikimas.

Vadovaujantis CK 3.142 straipsnio 5 dalimi, notaras ne vėliau kaip kitą darbo dieną po pareiškimo dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimo dienos privalo šį pareiškimą elektroninių ryšių priemonėmis išsiųsti notaro biuro buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai.

CK 3.143 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vyras, laikantis save pradėto, bet dar negimusio vaiko tėvu, kartu su būsima vaiko motina gali kreiptis į notarą, kad būtų patvirtintas pareiškimas dėl tėvystės pripažinimo vaiko motinos nėštumo laikotarpiu.

Vadovaujantis CK 3.143 straipsnio 5 dalimi, notaras, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po pareiškimo dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimo dienos privalo šį pareiškimą elektroninių ryšių priemonėmis išsiųsti notaro biuro buvimo vietos civilinės metrikacijos įstaigai, kuri, registruodama civilinės būklės aktą vaiko gimimo įrašė užfiksuos duomenis apie vaiko kilmę iš tėvo.

CK 3.143 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad, jei vaiko motina arba vyras atšaukė pareiškimą dėl tėvystės pripažinimo, patvirtintą CK 3.143 straipsnio nustatyta tvarka, kol vaiko gimimas nebuvo įregistruotas civilinės metrikacijos įstaigoje, vaiko kilmė iš tėvo, remiantis pareiškimu dėl tėvystės pripažinimo, neregistruojama.

Vadovaujantis CBARĮ 13 straipsnio 1 dalimi, tėvystės pripažinimą civilinės metrikacijos įstaiga registruoja savo iniciatyva (*ex officio*), remdamasi notaro ar teismo patvirtintu pareiškimu dėl tėvystės pripažinimo.

Taigi, santuokoje gimusių ir ne santuokoje gimusių vaikų kilmės iš tėvo nustatymo procedūroms taikomas skirtingas teisinis reguliavimas. Santuokoje esantys vaiko tėvai pateikia prašymą civilinės metrikacijos įstaigai įregistruoti vaiko gimimą ir vaiko gimimo įrašė tėvu nurodomas motinos sutuoktinis. Tuo tarpu, jeigu vaikas gimė ne santuokoje, visų pirma, tėvystės pripažinimo pareiškimą privalo patvirtinti notaras, o tik po to tėvystės pripažinimą įregistruoja civilinės metrikacijos įstaiga.

Už pareiškimo dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimą notarui yra mokamas 17 eurų (be PVM) atlyginimas. Už tėvystės pripažinimo registravimą civilinės metrikacijos įstaigoje valstybės rinkliava neimama.

Vadovaujantis galiojančiomis CK ir Lietuvos Respublikos notariato įstatymo nuostatomis, notaras, tvirtindamas tėvystės pripažinimo pareiškimą, privalo (i) nustatyti asmens tapatybę ir valią; (ii) išaiškinti tėvystės pripažinimo teisinę reikšmę ir pasekmes; (iii) įsitikinti, ar motina yra nesusituokusi arba vaikas gimė praėjus ne mažiau kaip 300 dienų po santuokos pasibaigimo. Notarui turi būti pateikiama (i) nėštumo pažyma (jei tėvystės pripažinimo pareiškimas įforminamas iki gimdymo), (ii) medicinos įstaigos išduotas vaiko gimimo pažymėjimas (jei tėvystės pripažinimo pareiškimas įforminamas po gimdymo bet iki vaiko gimimo įregistravimo) arba (iii) vaiko gimimo registravimo išrašas (jei tėvystės pripažinimo pareiškimas įforminamas po vaiko gimimo įregistravimo). Biologinės tėvystės įrodymai notarui neturi būti pateikiami.

Dėl prašymo įregistruoti santuoką viešo skelbimo ir pareiškimo dėl kiliūčių sudaryti santuoką

Vadovaujantis CBARĮ 16 straipsniu, apie prašymą įregistruoti santuoką civilinės metrikacijos įstaiga skelbia viešai teisingumo ministro nustatyta tvarka ne vėliau kaip likus dviem savaitėms iki santuokos registravimo dienos. Skelbime apie prašymą įregistruoti santuoką nurodomi norinčių susituokti asmenų vardai, pavardės, gimimo data ir būsimos santuokos registravimo laikas. Šio skelbimo

tikslas – kad bet kuris suinteresuotas asmuo galėtų raštu pareikšti civilinės metrikacijos įstaigai, paskelbusiai apie prašymą įregistruoti santuoką, kad yra CK nustatytų kliūčių sudaryti santuoką.

CBARĮ 17 straipsnyje nustatyta, kad bet kuris suinteresuotas asmuo turi teisę raštu pareikšti civilinės metrikacijos įstaigai, paskelbusiai apie prašymą įregistruoti santuoką, kad yra Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytų kliūčių sudaryti santuoką. Civilinės metrikacijos įstaiga, gavusi pareiškimą dėl kliūčių sudaryti santuoką, sustabdo santuokos įregistravimą ir įpareigoja pareiškimą padavusį asmenį per tris dienas nuo pareiškimo padavimo dienos pateikti rašytinius pareiškime nurodytų faktų įrodymus. Jeigu asmuo per nurodytą terminą šių įrodymų nepateikia, santuoka registruojama bendra tvarka. Jeigu, pateikus rašytinius įrodymus, kyla ginčas, civilinės metrikacijos įstaiga išaiškina norintiems susituokti asmenims jų teisę kreiptis į teismą dėl pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką paneigimo. Šiuo atveju santuoka įregistruojama tik po to, kai norintys susituokti asmenys pateikia civilinės metrikacijos įstaigai įsiteisėjusį teismo sprendimą, kuriuo pareiškimas dėl kliūčių sudaryti santuoką yra paneigtas kaip nepagrįstas. Jeigu pareiškimą dėl kliūčių sudaryti santuoką padavęs asmuo per nustatytą terminą nepateikia civilinės metrikacijos įstaigai rašytinių pareiškime nurodytų faktų įrodymų, taip pat jeigu teismas sprendimu pareiškimą dėl kliūčių sudaryti santuoką pripažįsta nepagrįstu, norintys susituokti asmenys, o po santuokos įregistravimo – sutuoktiniai turi teisę per vienus metus nuo nustatyto termino pabaigos ar teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos reikalauti tiesioginių nuostolių atlyginimo iš pareiškimą dėl kliūčių sudaryti santuoką padavusio asmens, išskyrus atvejus, kai pareiškimą buvo padavę vieno iš sutuoktinių tėvai ar vienas iš tėvų arba prokuroras.

CBARĮ nuostatos, kuriose įtvirtintas viešas skelbimas apie prašymą įregistruoti santuoką ar pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką pateikimo tvarka, yra perteklinės, praradusios aktualumą. Viešu skelbimu, kuriame nurodomi norinčių susituokti asmenų vardai, pavardės, gimimo data, pernelyg viešinami asmenų, siekiančių susituokti, duomenys. Atkreiptinas dėmesys, kad prašyme įregistruoti santuoką norintys susituokti asmenys turi patvirtinti, kad yra įvykdytos visos CK 3.12–3.17 straipsniuose nustatytos santuokos sudarymo sąlygos (CBARĮ 15 straipsnio 2 dalis), o prieš santuokos registravimą civilinės metrikacijos įstaiga privalo patikrinti, ar yra įvykdytos visos CK 3.12–3.17 straipsniuose nustatytos santuokos sudarymo sąlygos (CBARĮ 19 straipsnio 1 dalis). Jeigu minėtos sąlygos nebūtų įvykdytos, santuoka negalėtų būti registruojama. Civilinės metrikacijos įstaigos informavo, kad praktikoje nebuvo pateikta pranešimų apie kliūtis santuokai sudaryti, tačiau pasitaikė atvejais, kai santuokos procedūra buvo sustabdyta pagal teismo nutartį, teismui pritaikius laikinąsias apsaugos priemones prokuroro prašymu. Pastebėtina, kad iš anksto apie santuokas taip pat nėra skelbiama Kroatijoje, Slovėnijoje, Vokietijoje, Latvijoje, Estijoje, Airijoje.

Dėl civilinės būklės aktų įrašus liudijančių išrašų atsiėmimo

CBARĮ 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad civilinės būklės akto įrašą liudijantys išrašai išduodami asmeniui, kuriam įregistruotas civilinės būklės aktas, arba jo atstovui Civilinės būklės aktų registravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Mirusio asmens civilinės būklės aktų įrašus liudijantys išrašai išduodami mirusiojo sutuoktiniui, artimiesiems giminaičiams ir įpėdiniams.

CK 2.132 straipsnyje nustatyta, kad asmenys turi teisę sudaryti sandorius per atstovus, išskyrus tuos sandorius, kurie dėl savo pobūdžio gali būti asmenų sudaromi tik tai asmeniškai, ir kitokius įstatymų nurodytus sandorius. Atstovauti galima sandorio, įstatymų, teismo sprendimo ar administracinio akto pagrindu. Viešosioms ir administracinėms paslaugoms gauti gali būti sudaromas supaprastintas įgaliojimas (CK 2.139 straipsnis).

Taigi, CBARĮ 4 straipsnio 2 dalimi apibrėžti asmenys, turintys teisę į civilinės būklės akto įrašą liudijantį išrašą, tačiau neaptarti asmenys, kurie galėtų atsiimti šį išrašą. Praktikoje pasitaiko situacijų, kai asmuo, kuriam įregistruotas civilinės būklės aktas, neturi galimybių pats atsiimti civilinės būklės akto įrašą liudijantį išrašą, taip pat sudaryti įgaliojimo minėtiems dokumentams atsiimti. Todėl jie pageidauja, kad dokumentus, nereikalaujant pateikti įgaliojimą, galėtų atsiimti ir kiti asmenys, pvz., jų artimieji. Tokie asmenys galėtų būti įvardinti prašymuose įregistruoti civilinės būklės aktą. Šiuo metu tokia galimybė CBARĮ nenumatyta. Tuo tarpu, pvz., pagal Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 11 dalį, naują asmens tapatybės kortelę ir (ar) naują pasą gali atsiimti ne tik pilietis arba jo įgaliotas asmuo, kitas teisėtas atstovas, bet ir piliečio prašyme, kurį jis pateikė Migracijos

departamentui ar Lietuvos Respublikos konsulinei įstaigai kartu su dokumentais dėl asmens tapatybės kortelės ir (ar) paso išdavimo ar keitimo, nurodytas asmuo, jei asmens tapatybės kortelė ir (ar) pasas atsiimami Migracijos departamente ar Lietuvos Respublikos konsulinėje įstaigoje.

Dėl hipotekos išregistravimo

Pagal CK 4.197 straipsnio 7 dalį, pasibaigusi hipoteka išregistruojama iš viešo registro. Hipotekos kreditoriaus, skolininko arba įkaito davėjo prašymas išregistruoti pasibaigusią hipoteką pateikiamas notarui, o šis duomenis apie hipotekos pabaigą perduoda viešam registrai. Šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytais pagrindais pasibaigusi *hipoteka taip pat gali būti išregistruojama hipotekos kreditoriaus, skolininko arba įkaito davėjo prašymu, pateiktu informacinių technologijų priemonėmis viešam registrai šio registro nuostatų nustatyta tvarka* (kai prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką teikia skolininkas arba įkaito davėjas, hipotekos kreditorius privalo informacinių technologijų priemonėmis pateikti hipotekos pabaigos patvirtinimą). Sąlyginė hipoteka, sudaryta siekiant įsigyti nuosavybės teise nekilnojamąjį daiktą Civilinio proceso kodekso VI dalyje nustatyta tvarka, išregistruojama iš viešo registro pagal antstolio pranešimą, kad sąlyginę hipoteką sudaręs asmuo netapo šio turto savininku.

Taigi, pagal nuo 2022 m. sausio 1 d. galiojantį reguliavimą, kreditorius, skolininkas ar įkaito davėjas *prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką registro tvarkytojui tiesiogiai gali pateikti tik tinkamai įvykdžius skolinį įsipareigojimą arba hipoteka užtikrintai prievolei pasibaigus kitais hipotekos sandoryje ar įstatymuose nustatytais pagrindais*. Visais kitais atvejais, pasibaigusi hipoteka gali būti išregistruota iš viešo registro tik pateikiant prašymą dėl hipotekos išregistravimo notarui. Toks teisinis reguliavimas sukelia nepagrįstą našą sandorio šalims, ypač tokiais atvejais, kai hipoteka pasibaigia teismo sprendimu ar hipotekos objektui žuvus, tačiau sandorio šalys vis tiek turi kreiptis į notarą, kad šis pateiktų viešo registro tvarkytojui prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką.

Tvarkant Hipotekos registrą, dažnai pastebimas nemažas laiko skirtumas tarp faktinės hipotekos pabaigos ir hipotekos išregistravimo iš registro. Taip atsitinka dėl to, kad kreditorius, skolininkas arba turto savininkas prašymą dėl hipotekos pabaigos privalo pateikti notarui, o šis duomenis apie hipotekos pabaigą perduoti registrai. Dėl šio laiko skirtumo susidaro situacija, kai viešame registre tvarkomi neteisingi duomenys (pasibaigusios hipotekos vis dar įregistruotos registre), kas gali pažeisti suinteresuotų asmenų teisėtus interesus. Teisinės hipotekos pabaigos pasekmės atsiranda CK 4.197 straipsnio 2 dalies pagrindais, tuo tarpu hipotekos išregistravimas iš viešo registro tėra fakto išviešinimas, kurį, esant šalių sutarimui, galėtų atlikti pačios šalys.

Dėl rašytinio sutuoktinio sutikimo įvaikinti

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 482 straipsnio 1 dalies 4 punktu, jeigu įvaikinti prašo vienas iš sutuoktinių, prie pareiškimo įvaikinti turi būti pridėtas notaro patvirtintas kito sutuoktinio rašytinis sutikimas įvaikinti, išskyrus įstatymų numatytus atvejus. Tačiau privaloma notarinė forma tokiam sutikimui nenumatyta CK 3.216 straipsnio 1 dalyje, kurioje nurodyta, kad, jeigu vaiką įvaikina vienas iš sutuoktinių, būtinas kito sutuoktinio rašytinis sutikimas įvaikinti.

Vadovaujantis CK 3.217 straipsnio 1 dalimi, valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atestuoti asmenys išsiaiškina, ar būsimiems tėviams nėra šio kodekso trečiojoje knygoje numatytų kliūčių įvaikinti, ištiria jų gyvenimo sąlygas, būdą, surenka informaciją apie sveikatos būklę ir pateikia išvadą dėl būsimųjų įvaikintojų pasirengimo įvaikinti.

Pagal CK 3.217 straipsnio 3 dalies nuostatas, ar tėviai turi tinkamas sąlygas ir yra deramai pasirengę įvaikinimui, nusprendžia teismas, nagrinėjantis prašymą dėl įvaikinimo.

Vadovaujantis CK 3.217 straipsnio 4 dalimi, būsimiesiems tėviams, ketinantiems įvaikinti vaiką užsienyje, išvadą, ar nėra įstatymų numatytų kliūčių įvaikinti ir ar būsimieji tėviai tinkamai pasirengę įvaikinti, nutartimi patvirtina Vilniaus apygardos teismas.

Taigi, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba bei teismas, nagrinėdamas bylą dėl įvaikinimo, surenka visą reikiamą informaciją sprendimui priimti ir įvertina būsimųjų įvaikintųjų pasirengimą įvaikinti.

Dėl vertimų liudijimų tvirtinimo

Vadovaujantis Notariato įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 6 punktu, notaras liudija dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumą. Notariato įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 5 punktu, notaras liudija parašo dokumentuose tikrumą.

Dokumentų vertimą iš vienos kalbos į kitą profesionaliai atlieka vertėjai, turintys tam reikalingą kvalifikaciją, kompetencijas ir įgūdžius.

Pagal šiuo metu nustatytą teisinį reguliavimą vertimų veiklą vykdančių subjektų veikla nepriskiriama prie reglamentuojamų profesijų sąrašo, taigi yra nereguliuojama specialiais teisės aktais, taip pat teisės aktai nenustato vertimų iš vienos kalbos į kitą tvirtinimo tvarkos, reikalavimų vertimo formai ir neapibrėžia, koks asmuo laikomas vertėju. Nesant šio teisinio reguliavimo, sunku griežtai įvertinti, ar vertimas yra laikytinas tinkamu, o jį išvertęs asmuo laikytinas „vertėju“. Paminėtina, kad notarai paprastai neturi filologinio išsilavinimo ar vertėjų kvalifikaciją liudijančių dokumentų, todėl abejotina dėl tinkamo vertimo tikrumo paliudijimo. Liudijant dokumentų vertimo tikrumą, notaras savo antspaudu ir parašu turėtų paliudyti, kad tekstas, išverstas iš vienos kalbos į kitą, tiksliai atitinka originalaus dokumento teksto turinį. Atsižvelgiant į tai, kad atsakomybė už teisingą vertimą šiuo atveju kyla vertimą patvirtinančiam notarui, dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumą notaras galėtų liudyti tik tuo atveju, kai notaro užsienio kalbos žinios atitinka reikiamą lygį. Pagal susiklosčiusią praktiką, asmeniui, atlikusiam vertimą, notaras, vadovaudamasis Notariato įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 5 punktu, paliudija jo parašo tikrumą. Tokiu atveju notaras nevertina vertimo teisingumo ir neprisiima atsakomybės už jį.

2021 m. sausio 1 d. įsigaliojus Notariato įstatymo pakeitimams, analogiškai jau buvo atsisakyta konsulinių pareigūnų dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo liudijimo konsulinėse įstaigose. Praktikoje dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo atsisakymas nesudarė kliūčių išverstų dokumentų apyvartai, nes konsuliniai pareigūnai ir toliau paliudija vertėjo, atlikusio vertimą, parašo tikrumą, o ne pačio vertimo tikrumą. Tokiu atveju konsulinis pareigūnas susipažįsta su pateikto vertimo tekstu, tačiau nevertina jo teisingumo ir neprisiima atsakomybės už jį.

Dėl valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutarčių formos

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – Turto valdymo įstatymas) 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *valstybės* turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja:

1) Lietuvos bankas, valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, vadovaudamiesi įstatymais ir kitais teisės aktais;

2) valstybės įmonės;

3) savivaldybės – šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytais atvejais;

4) kiti juridiniai asmenys – pagal turto patikėjimo sutartį šio įstatymo 10 straipsnyje nustatytais atvejais.

Turto valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta, valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, valstybės institucijos, Lietuvos bankas, valstybės įmonės, įstaigos ir organizacijos, taip pat savivaldybės – šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytais atvejais. Šie subjektai, turi teisę priimti sprendimus, susijusius su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, išskyrus sprendimus, susijusius su turto perleidimu kitų asmenų nuosavybėn ar su daiktinių teisių suvaržymu, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai nenustato kitaip. Subjektas, turintis teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise, savo sprendime dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise turi teisę nustatyti ir kitas patikėto turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sąlygas.

Pagal Turto valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalį, kitiems juridiniams asmenims (nenurodytiems Turto valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje) valstybės turtas patikėjimo teise gali

būti perduotas pagal turto patikėjimo sutartį ir tik tais atvejais, kai įstatymai jiems priskiria valstybines funkcijas.

Pagal Turto valdymo įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, *savivaldybių* turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja:

1) savivaldybių tarybos pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą – įgyvendindamos turto savininko funkcijas;

2) savivaldybių institucijos, įmonės, įstaigos ir organizacijos – patikėjimo teise; kiti juridiniai asmenys – šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytais atvejais pagal turto patikėjimo sutartį.

Turto valdymo įstatymo 12 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta, kad savivaldybių turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo savivaldybių institucijos, įstaigos ir organizacijos, savivaldybių įmonės pagal įstatymus savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka, o kitiems, šio straipsnio 2 dalyje nenurodytiems juridiniams asmenims savivaldybių turtas patikėjimo teise gali būti perduodamas pagal turto patikėjimo sutartį savivaldybių funkcijoms įgyvendinti tik tais atvejais, kai šie juridiniai asmenys pagal įstatymus gali atlikti savivaldybių funkcijas; sprendimą dėl turto perdavimo patikėjimo teise kitiems juridiniams asmenims priima savivaldybės taryba.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001 m. sausio 5 d. nutarimu Nr. 16 „Dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise ir savivaldybių nuosavybės“ patvirtinto Valstybės turto perdavimo patikėjimo teise ir savivaldybių nuosavybės tvarkos aprašą ir Turto patikėjimo sutarties pavyzdinę formą, kurios yra privalomos turto valdytojams. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 5 d. nutarimo Nr. 16 preambulėje be Turto valdymo įstatymo yra nurodytos Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 87 straipsnio 2 dalis, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 36 straipsnio 4 dalis ir Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo 40 straipsnio 2 dalis, kurios, be kita ko, imperatyviai nustato, jog patikėjimo sutarties pavyzdinę formą tvirtina Vyriausybė (sveikatos priežiūros įstaigų atveju pavyzdinė sutarties forma privaloma ir savivaldybėms). Minėtu nutarimu Vyriausybė taip pat nutarė nustatyti, kad pasirašant turto patikėjimo sutartį pagal šiuo nutarimu patvirtintą Turto patikėjimo sutarties pavyzdinę formą:

1. valstybės turtas perduodamas įstatymuose, kurie juridiniams asmenims priskiria valstybines funkcijas arba numato galimybę perduoti jiems valstybės turtą patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį, nurodytiems juridiniams asmenims;

2. savivaldybėms nuosavybės teise priklausantis ilgalaikis materialusis turtas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka perduodamas Sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme nurodytoms savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms.

3. Rekomenduoti valstybės ir savivaldybių institucijoms, rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto, nurodyto Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4 ir 6 punktuose, perdavimo savivaldybių nuosavybės projektus, vadovautis šiuo nutarimu patvirtinto Valstybės turto perdavimo patikėjimo teise ir savivaldybių nuosavybės tvarkos aprašo nuostatomis, reglamentuojančiomis Vyriausybės nutarimo projekto derinimą ir nustatančiomis reikiamus pridėti prie teikiamo Vyriausybės nutarimo projekto dokumentus.

CK 4.108 straipsnis numato, kad turto patikėjimo teisės atsiradimo pagrindas gali būti: įstatymas, administracinis aktas, sutartis, testamentas, teismo sprendimas.

CK 1.74 straipsnyje išvardinti sandoriai, kurie turi būti sudaryti notarine forma. Minėtame straipsnyje, be kita ko, nurodyta, kad tokia forma turi būti sudaromi ir kiti sandoriai, kuriems CK nustato privalomą notarinę formą. Vienas iš tokių sandorių yra nekilnojamojo daikto patikėjimo sutartis, kurios formą nustato CK 6.960 straipsnio 2 dalis. Minėto straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad nekilnojamojo daikto patikėjimo sutartis turi būti notarinės formos, taip pat ir CK 6.955 straipsnio 1 dalis numato, kad patikėjimo teisės faktas turi būti atskleistas tokia forma, kokia yra nustatyta sudaromam sandoriui. CK 6.968 straipsnis numato galimybę kituose įstatymuose nustatyti patikėjimo teisės ypatumus, kai patikėtinis yra valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos ar organizacijos, taip pat kai turto patikėjimo teisė atsiranda ne sutarties, o kitais pagrindais. Turto valdymo įstatymas nereglamentuoja valstybės ar savivaldybių turto patikėjimo sutarčių formos, todėl praktikoje

susiduriama su skirtingu aiškinimu dėl šių patikėjimo sutarčių formos ir Turto valdymo įstatymo nuostatų dėl patikėjimo sutarčių sudarymo santykio su CK nuostatomis).

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Dėl orlaivių prilyginimo kilnojamiesiems daiktams

Siūloma tikslinti Aviacijos įstatymo nuostatas, įtvirtinant, kad civiliniai orlaiviai, kuriems nustatyta privaloma teisinė registracija Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registre ir kurių maksimali sertifikuota kilimo masė didesnė kaip 5670 kg, prilyginami nekilnojamiesiems daiktams. Kiti orlaiviai, kurių sertifikuota kilimo masė mažesnė kaip 5670 kg, taip pat valstybės orlaiviai būtų prilyginami kilnojamiesiems daiktams.

Įstatymų leidėjas, priskirdamas orlaivius nekilnojamiesiems daiktams, kurių sandoriams taikoma notarinė forma, siekia apsaugoti asmenų, tarp kurių sudaromi orlaivių perleidimo ar kitokie sandoriai, ir trečiųjų asmenų teises ir teisėtus interesus. Viena to priežasčių laikytina kai kurių orlaivių didelė ekonominė vertė, kai kuriais atvejais atitinkanti ar net viršijanti nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų vertę. Atsižvelgiant į tai, kad dalis orlaivių, pagal jų pobūdį, nėra didelės ekonominės vertės (pavyzdžiui, motorizuota skraidyklė kainuoja apie 2000 Eur, labai lengvas dvivietis lėktuvas kainuoja nuo 15 000 Eur iki 120 000 Eur), dėl ko tokios vertės ir pobūdžio orlaivio perleidimo ar kitokie sandoriai nesiekia to reikšmingumo lygio, kuriam esant būtų reikalingas notaro dalyvavimas sudarant sandorius dėl tokių orlaivių, reikalavimas visų be išimties orlaivių sandoriams taikyti notarinę formą laikytinas pertekliniu, neužtikrinančiu pusiausvyros tarp notarine forma siekiamų tikslų ir sandorio reikšmingumo jo šalims. Minėtų orlaivių sandoriai, pagal jų reikšmingumą galėtų būti prilyginami motorinių transporto priemonių sandoriams.

Toks reguliavimas būtų analogiškas laivams nustatytam teisiniui reguliavimui, kas atitiktų teisinės sistemos sistemiškumo ir sudarytų sąlygas taikyti paprastesnį, kilnojamiesiems daiktams nustatytą teisinį reguliavimą tiems objektams, kurie pagal savo pobūdį ir (ar) vertę turėtų būti prilyginami kilnojamųjų daiktų kategorijai. Taip pat leistų sutaupyti sandorio šalims tenkančias finansines ir laiko sąnaudas.

Šiame kontekste paminėtina, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos duomenimis¹, per visą jūrų laivų ar orlaivių registravimo laikotarpį nekilo nei vieno teismo ginčo dėl to, kad Lietuvos jūrų laivų registre ar Civilinių orlaivių registre laivas ar orlaivis būtų įregistruotas ar iš jo išregistruotas pateikus fiktyvią ar kitokią neteisėtą pirkimo-pardavimo sutartį.

Dėl tėvystės pripažinimo

CK projekto nuostatomis, siekiant supaprastinti tėvystės pripažinimo procedūrą, padaryti ją prieinamesne ir patogesne, taip pat sumažinti gyventojams jų patiriamas laiko ir finansines sąnaudas, siūloma sudaryti galimybes asmenims pasirinkti: pasinaudoti teise pateikti prašymą įregistruoti tėvystės pripažinimą tiesiogiai civilinės metrikacijos įstaigai (pasirinkti paprastesnę tėvystės pripažinimo procedūrą, nesikreipiant į notarą), ar dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimo, kaip ir iki šiol, kreiptis į notarą, dengiant papildomas išlaidas už notarinio veiksmo atlikimą.

Įvertinus civilinės metrikacijos įstaigų, kurios šiuo metu priima absoliučią daugumą sprendimų, susijusių su civilinės būklės aktų registravimu, veiklos pobūdį, tėvystės pripažinimo procedūros galėtų būti atliekamos šiose įstaigose be privalomos notarinės priežiūros, registruojant tėvystės pripažinimą, remiantis vyro, laikančio save tėvu, kartu su vaiko motina civilinės metrikacijos įstaigai pateiktu

¹ Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos duomenimis, nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. iki 2021 m. rugsėjo 5 d. (t. y. per paskutinius 5 metus) buvo įvykdyti 21 pirkimo ir 23 pardavimo sandoriai dėl jūrų laivų, t. y. yra įvykdoma iki 10 sandorių per metus. Civilinių orlaivių registre nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2021 m. rugsėjo buvo įregistruoti 246 orlaiviai (įregistravimui notarinės formos sutarties nebuvo reikalaujama, nes turtas buvo perkamas užsienio valstybėje, kurioje nebuvo taikoma notarinė forma), perregistruoti (notarinės sandorio formos buvo reikalaujama, nes sandorio objektai buvo registruojami Lietuvoje) – 94 orlaiviai, iš jų 79 orlaiviai, kurių maksimali sertifikuota kilimo masė yra iki 5670 kg. Pirkimo-pardavimo sandoriai mažesnės vertės orlaiviams, kurių maksimali sertifikuota kilimo masė yra iki 5670 kg, vyko tiek tarp fizinių, tiek tarp juridinių asmenų proporcingai, didelės vertės orlaivių, kurių maksimali sertifikuota kilimo masė yra 5670 kg ar daugiau, pirkimo-pardavimo sandoriai vyko tik tarp juridinių asmenų.

prašymu įregistruoti tėvystės pripažinimą, kuriame būtų išreikštas tėvystės pripažinimas ir prašymas jį įregistruoti. Be to, civilinės būklės aktų registravimo paslaugos asmeniui suteikiamos nedelsiant ir nėra reikalinga registruotis ir laukti paslaugos suteikimo keletą ar daugiau dienų, todėl tėvystės pripažinimo procedūros civilinės metrikacijos įstaigose būtų teikiamos greičiau, patogiau, pigiau² nei pas notarą. Šiame kontekste paminėtina, kad civilinės metrikacijos įstaigų darbo krūvis nedidės, nes ir iki šiol jos registruodavo tėvystės pripažinimą.

Siūlomi CK pakeitimai taip pat sudarys sąlygas supaprastinti tėvystės pripažinimo procedūras, kurios, augant gimstančių vaikų nesusituokusiems tėvams skaičiui, yra labai aktualios, ir iš dalies suvienodins santuokoje ir ne santuokoje gimusių vaikų kilmės iš tėvo nustatymo procedūras. Pažymėtina, kad 2020 m. buvo notarų patvirtinti ir civilinės metrikacijos įstaigose įregistruoti 1009 pareiškimai dėl tėvystės pripažinimo, 2021 m. – 677 pareiškimai.

Kartu, siekiant ne tik sudaryti galimybę paprasčiau registruoti tėvystės pripažinimą tiesiogiai civilinės metrikacijos įstaigoje, bet ir nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris (i) leistų asmenims, pageidaujantiems išsamesnės teisinės konsultacijos, prasmės ir pasekmių išaiškinimo, naudotis notaro paslaugomis tėvystės pripažinimo procese, (ii) taip pat, prireikus, užtikrintų pareiškimų dėl tėvystės pripažinimo apyvartą užsienio valstybėse, kai jie yra teikiami užsienio valstybėms tėvystei registruoti (jeigu tokie pareiškimai būtini pateikti pagal užsienio valstybės teisę), CK projekte siūloma palikti galimybę pareiškima dėl tėvystės pripažinimo tvirtinti notariškai.

CK projekto siūloma papildyti 3.142 straipsnio nuostatas, numatant, kad vyras, laikantis save tėvu, turi teisę kartu su vaiko motina kreiptis į civilinės metrikacijos įstaigą dėl tėvystės pripažinimo registravimo. Jei vaikui yra suėję dešimt metų, prašymas įregistruoti tėvystės pripažinimą turi būti paduodamas civilinės metrikacijos įstaigai kartu su vaiko rašytiniu sutikimu. CK projekto 3.143 straipsnio, reglamentuojančio tėvystės pripažinimą, kol gims vaikas, nuostatas siūloma papildyti įtvirtinant, kad vyras, laikantis save pradėto, bet dar negimusio vaiko tėvu, kartu su būsima vaiko motina gali kreiptis į civilinės metrikacijos įstaigą dėl tėvystės pripažinimo registravimo, kad registruojant vaiko gimimą būtų kartu užregistruotas ir tėvystės pripažinimas, jeigu iki vaiko gimimo vaiko motina ir vyras, laikantis save vaiko tėvu, nesudarė santuokos.

Siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo nuoseklumą, kartu keičiama CBARĮ 13 straipsnio 1 dalis, kurioje numatoma, kad tėvystės pripažinimą civilinės metrikacijos įstaiga registruoja, remiantis vyro, laikančio save tėvu, kartu su vaiko motina civilinės metrikacijos įstaigai pateiktu prašymu įregistruoti tėvystės pripažinimą, arba savo iniciatyva (*ex officio*), remdamasi notaro ar teismo patvirtintu pareiškimu dėl tėvystės pripažinimo.

Dėl prašymo įregistruoti santuoką viešo skelbimo ir pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką

Siūloma pripažinti netekusiais galios CBARĮ 16 ir 17 straipsnius, atsisakant perteklinio reikalavimų prašymą įregistruoti santuoką skelbti viešai ir neaktualių nuostatų, susijusių su pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką pateikimu civilinės metrikacijos įstaigoms. Pasiiekti tikslą (kad neliktų nepastebėtos kliūtys, dėl kurių santuoka negalima) galima kitomis priemonėmis, t. y. patikrinus duomenis Gyventojų registre ar remiantis užsienio valstybių išduotais dokumentais, jeigu vienas iš sutuoktinių yra užsienietis. Atsisakius prašymo įregistruoti santuoką viešo skelbimo ir pareiškimo dėl kliūčių sudaryti santuoką pateikimo, klausimas dėl santuokos, jeigu ji buvo sudaryta pažeidžiant CK 3.16 ir 3.17 straipsniuose nustatytas santuokos sudarymo sąlygas, taip pat CK 3.39 ir 3.40 straipsniuose nustatytais pagrindais arba jeigu vienas iš norinčių tuoktis nepraneštų kitam apie tai, kad jis serga lytiškai plintančia liga arba AIDS, būtų sprendžiamas CK 3.37 – 3.47 straipsniuose nustatyta tvarka, t. y. santuoka galėtų būti pripažinta negaliojančia su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis.

Dėl civilinės būklės aktų įrašus liudijančių išrašų atsiėmimo

Siūloma CBARĮ 4 straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad civilinės būklės akto įrašą liudijančius

² Už pareiškimą dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimą notarui yra mokamas 17 eurų dydžio atlyginimas, be to, asmuo turi kompensuoti ir RC išlaidas tikrinant valstybės registrų duomenis, turinčius esminę reikšmę tvirtinant pareiškimus dėl tėvystės pripažinimo.

išrašus atsiima asmuo, turintis teisę gauti civilinės būklės akto įrašą liudijantį išrašą, jo atstovas arba prašyme, kurį tas asmuo pateikė civilinės metrikacijos įstaigai ar konsulinei įstaigai, nurodytas asmuo, jei civilinės būklės akto įrašą liudijantis išrašas atsiimamas civilinės metrikacijos įstaigoje ar konsulinėje įstaigoje. Analogiška nuostata, kai atsiimami asmens tapatybę patvirtinantys dokumentai, įtvirtinta Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 straipsnio 11 dalyje.

Dėl hipotekos išregistravimo

CK 4.197 straipsnio 7 dalies pakeitimu siūloma praplėsti atvejus, kada hipotekos sandorio šalys galės pačios spręsti dėl hipotekos išregistravimo būdo, t. y. prašymą išregistruoti hipoteką pačioms teikti informacinių technologijų pagalba tiesiogiai registro tvarkytojui, ar dėl hipotekos išregistravimo kreipiantis į notarą.

Kaip buvo nurodyta, nuo 2022 m. sausio 1 d. yra sudaryta alternatyva nesikeipti į notarą dėl hipotekos išregistravimo, kai hipoteka pasibaigė CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytais atvejais, t. y. tinkamai įvykdžius skolinį įsipareigojimą arba hipoteka užtikrintai prievolei pasibaigus kitais hipotekos sandoryje ar įstatymuose nustatytais pagrindais. Valstybės įmonės Registrų centro (toliau – RC) duomenimis, 2019 m. buvo išregistruotos 12 526 hipotekos, pasibaigusios CK 4.197 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytais pagrindais, 2020 – 12 400, iki 2021 m. rugsėjo mėn. – 10 433 hipotekos.

Naujai siūlomu teisiniu reguliavimu būtų nustatyta teisė hipotekos sandorio šalims pačioms spręsti dėl hipotekos išregistravimo būdo, *esant bet kuriam* CK 4.197 straipsnio 2 dalyje nustatytam *hipotekos pasibaigimo pagrindui* (pvz., esant teismo sprendimui³; žuvus, išnykus arba teisės aktų nustatyta tvarka panaikinus hipotekos objektą arba kitais CK nustatytais atvejais⁴), t. y., siūloma išplėsti hipotekos išregistravimo be notaro pagrindus.

Kreditorius arba gavus jo patvirtinimą – skolininkas ar įkaito davėjas visais CK 4.197 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais patys galės teikti prašymą išregistruoti pasibaigusią hipoteką tiesiogiai registro tvarkytojui. Taigi, toks reguliavimas sudarys sąlygas išregistruoti hipoteką be notaro dalyvavimo tik tais atvejais, kai nėra ginčo tarp sandorio šalių (t. y. tik gavus hipotekos kreditoriaus patvirtinimą dėl hipotekos pabaigos).

RC duomenimis, esant bet kuriam CK 4.197 straipsnio 2 dalyje numatytam hipotekos pasibaigimo pagrindui, 2019 m. buvo išregistruotos 19 252 hipotekos, 2020 m. – 18 937, 2021 m. – 17 190. Už hipotekos išregistravimą notarui mokama nuo 5,68 iki 13,68 Eur (be PVM) atlyginimas, papildomai notarui taip pat turi būti kompensuojamos RC išlaidos tikrinant valstybės registrų duomenis. Tokiu būdu, įsigaliojus siūlomiems pakeitimams, bus sudaryta galimybė sandorio šalims sutaupyti maždaug nuo apie 108 000 Eur iki apie 260 000 Eur per metus, kartu užtikrinant hipotekos sandorių šalių bei trečiųjų šalių interesus ir nekeičiant hipotekos pabaigos įregistravimo reikšmės.

Kartu CK projektu siūloma palikti galimybę dėl hipotekos išregistravimo kreiptis ir per notarą. Tokios galimybės palikimas būtų svarbus tais atvejais, kai hipotekos sandorio šalys norėtų išsamesnės notaro teisinės konsultacijos, arba būtų reikalingas teisinis vertinimas, pvz., tuo atveju, jei hipotekos kreditorius nepateiktų hipotekos pabaigos patvirtinimo, negalėtų jo pateikti CK 4.197 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatytu atveju, ar asmuo neturėtų techninių galimybių išregistruoti hipoteką informacinių priemonių pagalba ir pan.

Dėl rašytinio sutuoktinio sutikimo įvaikinti

Siūloma atsisakyti CPK 482 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyto reikalavimo notariškai tvirtinti kito sutuoktinio rašytinį sutikimą įvaikinti.

Vadovaujantis CK 3.217 straipsnio 1 dalimi, sutuoktinio pasirengimą įvaikinti vertina ir išvadą dėl pasirengimo įvaikinti vaiką parengia Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos atestuoti asmenys. Galutinį sprendimą byloje, kuri yra nagrinėjama žodinio proceso tvarka dalyvaujant

³ RC duomenimis, 2019 m. buvo išregistruotos 588 hipotekos, kurių pasibaigimo pagrindas teismo sprendimas, 2020 – 521, iki 2021 m. rugsėjo mėn. – 401.

⁴ RC duomenimis, 2019 m. buvo išregistruotos 6138 hipotekos, pasibaigusios kitais CK nurodytais pagrindais, 2020 – 6016, iki 2021 m. rugsėjo mėn. – 6356.

pareiškėjui, priima teismas, ištyręs visus įrodymus byloje, išklaęs įvaikinamą vaiką, gebantį išreikšti savo nuomonę, apklaęs įvaikintojo sutuoktinį. Teismas savo iniciatyva taip pat turi teisę išsireikalauti papildomų įrodymų pateikimo į bylą, jei tai būtų būtina priimti galutiniam sprendimui byloje. Notaras, atlikdamas notarinį veiksmą – tvirtindamas sutuoktinio sutikimą įvaikinti, Notariato įstatymu yra įpareigotas nustatyti asmens tapatybę, išsiaiškinti tikrąją asmens valią, tinkamai ją įforminti, paaiškinti sudaromo sandorio grėsmes ir pasekmes, tačiau notaras nėra įpareigotas tikrinti sutuoktinio pasirengimą įvaikinti ar nustatyti kitų aplinkybių. Atsižvelgiant į tai, kad sutuoktinio pasirengimą, taigi ir valią bei pasekmių suvokimą, įvertina Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba bei į tai, kad teismas priimdamas sprendimą gali taip pat įvertinti sutuoktinio pasirengimą, CPK 482 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytas notarinio patvirtinimo reikalavimas laikytinas pertekliniu bei nesuderinamu su CK 3.216 straipsnio 1 dalimi.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, 2020 m. dėl įrašymo į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą dokumentai buvo gauti iš 80 šeimų (asmenų), per 2021 m. – iš 122 šeimų (asmenų).

Atsisakius sutuoktinio sutikimo įvaikinti privalomo notarinio patvirtinimo, įvaikinimo procesas būtų patogesnis, tačiau sutuoktinių valios ir pasirengimo įsivaikinti patikrinimas liktų nepakitęs. Be to, siūlomi CPK 482 straipsnio 1 dalies 4 punkto pakeitimai leistų tinkamai įgyvendinti teisėkūros sistemiskumo principą – užtikrinant CPK nuostatų suderinamumą su CK nustatytu teisiniu reguliavimu.

Dėl vertimų liudijimų tvirtinimo

Notariato įstatymo projektu siūloma atsisakyti notarų atliekamo dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo paliudijimo. Atsisakius notarų atliekamo dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo paliudijimo ir apsiribojant vertėjo atlikto dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą teisingumo patvirtinimu, būtų optimizuota notarų atliekamų notarinių veiksmų aprėptis, atsakomybė už dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą teisingumą tektų tik vertimą atlikusiam asmeniui, o ne notarui. Dokumentų vertimas iš vienos kalbos į kitą reikalauja užsienio kalbų mokėjimo, išmanymo bei kompetencijos, kurių dauguma notarų neturi, todėl notaro atliekamas dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo liudijimas yra perteklinis veiksmas, neužtikrinantis asmenų ir valstybės teisėtų interesų apsaugos, nes nepatvirtina vertimo teisingumo, kuris santykiuose, kuriuose jis naudojamas, yra esminė sąlyga asmeniui siekiant tikslų, dėl kurių buvo atliktas dokumento vertimas iš vienos kalbos į kitą. Pažymėtina, kad teisės aktai šiuo metu nenustato notarams pareigos versti iš vienos kalbos į kitą. Lietuvos teismų praktikoje (pvz., Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. gegužės 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2A-281/2013) taip pat yra išdėstyta nuomonė, kad vertimas tiek raštu, tiek žodžiu yra atlygintina paslauga ir notaras neprivalo užtikrinti šalims oficialaus vertimo į užsienio kalbą. Todėl pagal susiklosčiusią praktiką dokumento vertimo iš vienos kalbos į kitą teisingumą patvirtina vertėjas parašu, kuris prisiima atsakomybę už vertimo teisingumą, o notari, vadovaudamiesi Notariato įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 5 dalimi, liudija tik dokumentą išvertusio iš vienos kalbos į kitą asmens *parašo tikrumą*, tačiau nevertina jo teisingumo ir neprisiima atsakomybės už jį. Toks išversto dokumento notarinis patvirtinimas laikytinas pakankamu, jis pasiteisino civilinėje apyvartoje, taip pat toks patvirtinimas atitinka ir tarptautinę praktiką.

Dėl valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutarčių formos

Atsižvelgiant į skirtingą aiškinimą dėl valstybės ir savivaldybės turto patikėjimo sutarčių formos reikalavimų, Turto valdymo įstatymo projektu siūloma aiškiai įtvirtinti, kad valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutartys sudaromos paprasta rašytine forma.

Priėmus Turto valdymo įstatymo pakeitimus, bus aiškiai įtvirtinta, kad valstybės ir savivaldybių turto valdymo srityje, kurioje privalomos notarinės formos reikalavimas laikytinas pertekliniu ir notarinė priežiūra (t.y. asmenų tapatybės, asmenų tikrosios valios identifikavimas, atitiktis teisės aktų reikalavimams vertinimas ir t.t.) ar nešališka notaro konsultacija nėra būtina, nes sprendimų dėl patikėjimo sutarčių sudarymo ir pačių sutarčių turinio teisėtumas yra patikrinamas priimant norminius teisės aktus dėl patikėjimo sutarčių sudarymo, bus taikoma paprasta rašytinė sandorio forma. Sudarant valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo sutartis paprasta rašytine forma,

valstybės ar savivaldybių turto valdytojams bus ženkliai supaprastintas patikėjimo sutarčių sudarymo procesas bei išvengta papildomų išlaidų tvirtinant sutartis notariškai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymų projektų siūlomus pakeitimus, būtų sudarytos palankios sąlygos mažinti asmenims tenkančias finansines ir laiko sąnaudas, kadangi naujas reguliavimas sudarytų galimybes tam tikrais atvejais nesinaudoti notaro paslaugomis ir taip sutaupyti tiek laiko, tiek finansinių išteklių (pvz., bus išvengtas notarinio įkainio⁵ mokėjimas už orlaivių, kurie bus prilyginti kilnojamiesiems daiktams, perleidimo ar suvaržymo sandorių patvirtinimą; už pareiškimo dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimą; už hipotekos išregistravimą, už valstybės ir savivaldybių patikėjimo sutarčių tvirtinimą). Vaiko tėvams pasirinkus nesikreipti į notarą dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimo, vietoje dviejų institucijų (notarų biuro – dėl tėvystės pripažinimo, civilinės metrikacijos įstaigos – dėl vaiko gimimo registravimo), galima bus kreiptis tik į vieną iš jų – civilinės metrikacijos įstaigą. Be kita ko, civilinės metrikacijos įstaiga galėtų greičiau (nelaukdama papildomo dokumento iš notaro) įregistruoti civilinės būklės aktą (vaiko gimimą arba tėvystės pripažinimą, jeigu vaiko gimimas jau buvo įregistruotas).

Kitos Įstatymų projektuose siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje.

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymų projektų priėmimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai turės teigiamos įtakos, kadangi bus sudaryta galimybė nesinaudoti notaro paslaugomis ir taip mažinti verslui nereikalingas finansines ir laiko sąnaudas.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja. Įstatymų projektais prisidedama prie Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, 191.4 papunktyje numatyto siekio – atsisakysime perteklinio reguliavimo ir biurokratinių procedūrų tiek peržiūrėdami anksčiau priimtus teisės aktus, tiek priimdami naujus– įvykdymo.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

⁵ - Už nekilnojamojo daikto perleidimo sutarties patvirtinimą notarui mokamas 0,37 procento nuo sandorio šalių nurodytos nekilnojamojo daikto kainos (sumos), bet ne mažiau kaip 33 Eur (be PVM) ir ne daugiau kaip 5 000 Eur (be PVM);

- už hipotekos sandorio patvirtinimą - nuo 0,17 iki 0,25 procento nuo objekto vertės, bet ne mažiau kaip 13 Eur (be PVM) ir ne daugiau kaip 120 Eur (be PVM);

- už prašymo išregistruoti hipoteką patvirtinimą – 5 Eur (be PVM) ir už duomenų perdavimą valstybės registrams – nuo 2 iki 8 Eur (be PVM);

- už pareiškimo dėl tėvystės pripažinimo patvirtinimą – 17 Eur (be PVM).

Įstatymų projektai atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymų projektuose nepateikiama naujų sąvokų ir sąvokas įvardijančių terminų, todėl projektai nevertintini Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Įstatymų projektuose siūlomiems pakeitimams įgyvendinti reikės atitinkamai papildyti ar patikslinti šiuos įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus:

1. Įkainių už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 1996 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. 57;

2. Tvirtinamųjų įrašų ir notarinių liudijimų formas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 1R-64;

3. Notaro profesinės veiklos dokumentų saugojimo terminų rodyklę, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2012 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. 1R-254;

4. Notarinių veiksmų ir notaro pajamų bei išlaidų ataskaitos pateikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1R-44;

5. Civilinės būklės aktų registravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2016 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1R-334;

6. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875;

7. Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1458.

Taip pat prireikus bus keičiami ar priimami ir kiti įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymų projektų įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektais teikiami pagrindiniai siūlymai apsvaistyti Civilinio kodekso priežiūros komitete, kuris sudarytas teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-54, 2021 m. spalio 8 d.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šioms projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: „notaras“, „notarinė forma“, „notariniai veiksmai“, „dokumentų vertimo iš vienos kalbos į kitą tikrumo liudijimas“, „tėvystės pripažinimas“, „civilinė metrikacijos įstaiga“, „kito sutuoktinio rašytinis sutikimas įvaikinti“, „orlaiviai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.